TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. gegužės 19 d.*

Byloje C-376/09

dėl 2009 m. rugsėjo 22 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama A. Alcover San Pedro ir E. Depasquale, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Maltos Respubliką, atstovaujamą S. Camilleri ir A. Buhagiar,

atsakovę,

* Proceso kalba: anglų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. N. Cunha Rodrigues, teisėjai A. Rosas, U. Lõhmus (pranešėjas), A. Ó Caoimh ir P. Lindh,

generalinis advokatas J. Mazák,
kancleris A. Calot Escobar,

susipažinęs su 2010 m. spalio 28 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Šiuo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad nenutraukdama nebūtino priešgaisrinių sistemų ir gesintuvų, kuriuose yra halonų, naudojimo laivuose bei neutilizuodama šių halonų, Maltos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 2000 m. birželio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 2037/2000 dėl ozono sluoksnį ardančių medžiagų (OL L 244, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 5 t., p. 190), iš dalies pakeisto 2004 m. kovo 3 d. Komisijos sprendimu 2004/232/EB (OL L 71, p. 28; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 8 t., p. 210; toliau – Reglamentas Nr. 2037/2000), 4 straipsnio 4 dalies v punktą ir 16 straipsnį.

Teisinis pagrindas

Reglamentas Nr. 2037/2000

2 Reglamentu Nr. 2037/2000 siekiama įgyvendinti tarptautinius įsipareigojimus, kylančius iš 1985 m. kovo 22 d. pasirašytos Vienos konvencijos dėl ozono sluoksnio apsaugos ir iš 1987 m. rugsėjo 16 d. priimto Monrealio protokolo dėl ozono sluoksnį ardančių medžiagų, kuriuos Europos ekonominė bendrija patvirtino 1988 m. spalio 14 d. Tarybos sprendimu 88/540/EEB (OL L 297, p. 8; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 16 t., p. 206).

3 Remiantis Reglamento Nr. 2037/2000 1 straipsniu, šis reglamentas taikomas, be kita ko, halonų naudojimui.

4 Šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies c punkte numatyta, kad „laikantis šio straipsnio 4 ir 5 dalių nuostatų, draudžiama pateikti į rinką ir naudoti <...> halonus <...>“.

5 Reglamento 4 straipsnio 4 dalies v punkte numatyta:

„Išskyrus VII priede išvardytas naudojimo sritis, iki 2003 m. gruodžio 31 d. nutraukiamas priešgaisrinių sistemų ir gesintuvų, kuriuose yra halonų, eksploatavimas, o halonai utilizuojami 16 straipsnyje nustatyta tvarka.“

6 Pagal Reglamento Nr. 2037/2000 16 straipsnio 1 dalį:

„Kontroliuojamos medžiagos, kurių yra:

<...>

— priešgaisrinėse sistemose ir gesintuvuose,

išgaunamos sunaikinimui taikant šalių patvirtintas technologijas arba kitas aplinkos apsaugos požiūriu priimtinas naikinimo technologijas, arba recirkuliacijai ar regeneracijai remontuojant ir eksploatuojant įrenginius, arba prieš išmontuojant arba sunaikinant įrenginius.“

7 Šio reglamento 20 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad „valstybių narių kompetentingos institucijos atlieka tyrimus, kurie, Komisijos manymu, yra būtini pagal šį reglamentą. Valstybės narės taip pat atlieka atsitiktinius importuojamų kontroliuojamų medžiagų patikrinimus ir perduoda Komisijai šių patikrinimų planus bei rezultatus“.

8 Šio reglamento VII priedas, susijęs su būtiniausiais halonų naudojimo atvejais, suformuluotas taip:

„Halono 1301 naudojimas:

<...>

— įrengtoms vietoms, kuriose gali susidaryti degūs skysčiai ir (arba) dujos, stabilizuoti kariniuose, naftos, dujų ir naftos chemijos sektoriuose bei esančiuose krovininiuose laivuose,

<...>

Halono 2402 naudojimas tik Kipre, Čekijos Respublikoje, Estijoje, Vengrijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Maltoje, Lenkijoje, Slovakijoje ir Slovėnijoje:

<...>

— įrengtoms vietoms, kuriose gali susidaryti degūs skysčiai ir (arba) dujos, stabilizuoti kariniuose, naftos, dujų ir naftos chemijos sektoriuose bei esančiuose krovininiuose laivuose,

<...>“

9 Kalbant apie Reglamento Nr. 2037/2000 taikymą laiko atžvilgiu, pažymėtina, kad Akte dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (OL L 236, 2003, p. 33, toliau – Stojimo aktas) Maltos Respublikos atžvilgiu nebuvo numatyta jokia perinamojo laikotarpio priemonė.

10 Pagal Stojimo akto 2 straipsnį:

„Nuo įstojimo dienos pirminių Sutarčių ir prieš įstojimą institucijų ir Europos centrinio banko priimtų aktų nuostatos naujosioms valstybėms narėms yra privalomos ir tose valstybėse taikomos tose Sutartyse ir šiame Akte nustatytomis sąlygomis.“

Ikiteisminė procedūra

11 2005 m. lapkričio 11 d. laišku Komisija Maltos institucijoms priminė apie būtinybę nutraukti nebūtiną priešgaisrinių sistemų ir gesintuvų, kuriuose yra halonų, naudojimą ir pažymėjo, kad vienintelis leidžiamas šių medžiagų panaudojimo būdas esančiuose krovininiuose laivuose, remiantis Reglamento Nr. 2037/2000 VII priedu, yra naftos cisternoms arba įrenginių patalpoms, kurios naudojamos automatiškai pumpuojant miltus į laivo triumą arba iš jo, stabilizuoti. Ji taip pat paprašė minėtų

institucijų užpildyti ir ne vėliau kaip 2006 m. sausio 31 d. atsiųsti formuliarą apie būtiniausius halonų naudojimo su Maltos vėliava plaukiojančiuose laivuose atvejus.

12 Negavusi jokio atsakymo į šį laišką, Komisija padarė išvadą, kad Maltos vyriausybė pripažino nebūtiną halonų naudojimą su Maltos vėliava plaukiojančiuose laivuose. Taigi manydama, kad Maltos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal minėto reglamento 4 straipsnio 4 dalies v punkto, 16 straipsnio ir 20 straipsnio 3 dalies nuostatas kartu su EB 10 straipsnio nuostatomis, 2006 m. gruodžio 15 d. Komisija nusiuntė šiai valstybei narei oficialų pranešimą ir paragino pateikti savo pastabas.

13 2007 m. gegužės 14 d. atsakyme į šį oficialų pranešimą Maltos institucijos nurodė, kad 89 su Maltos vėliava plaukiojančiuose laivuose dar buvo įrengtos priešgaisrinės sistemos ir gesintuvai, kuriuose yra halonų. Tačiau nesutikdamos su Komisijos pateiktu Reglamento Nr. 2037/2000 VII priedo aiškinimu, kurį šios institucijos laikė siauru, jos teigė, kad tai yra „būtiniausi naudojimo atvejai“, kaip tai suprantama pagal šį priedą.

14 Kadangi šis atsakymas Komisijos neįtikino, 2008 m. spalio 17 d. ji šiai valstybei narei nusiuntė pagrįstą nuomonę, ragindama ją per du mėnesius nuo šios nuomonės gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.

15 Maltos institucijos atsakė 2009 m. liepos 16 d. laišku, kuriame pažymėjo, kad yra 41 su Maltos vėliava plaukiojantis laivas, kuriame vis dar naudojami halonai kaip gesinimo medžiaga. Nors ir nesutikdama su Komisijos pateiktu Reglamento Nr. 2037/2000 VII priede esančios sąvokos „būtiniausi halonų naudojimo atvejai“ aiškinimu, Maltos

Respublika pareiškė, kad nurodė visiems su Maltos vėliava plaukiojančių laivų, kuriuose buvo įrengtos priešgaisrinės sistemos su halonais, savininkams nutraukti šių laivų eksploatavimą ne vėliau kaip 2010 m. birželio 30 d.

16 Manydama, kad šis atsakymas nėra patenkinamas, Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Šalių argumentai

17 Grįsdama savo ieškinį Komisija teigia, kad, pirma, Reglamento Nr. 2037/2000 VII priede esanti sąvoka „būtiniausi halono naudojimo atvejai“ turi būti aiškinama siaurai, nes šie naudojimo atvejai yra šio reglamento 4 straipsnio 4 dalies v punkte įtvirtintos pareigos nutraukti priešgaisrinių sistemų ir gesintuvų, kuriuose yra halonų, naudojimą išimtys.

18 Ji nurodo, kad, remiantis minėto VII priedo tekstu, visų pirma trečiosiomis įtraukomis dėl būtiniausių atitinkamai halono 1301 ir halono 2402 naudojimo atvejų, vieninteliai leidžiami būtiniausi šių halonų naudojimo atvejai esančiuose krovininiuose laivuose yra tada, kai jie naudojami „įrengtoms vietoms, kuriose gali susidaryti degūs skysčiai ir (arba) dujos, stabilizuoti“. Praktikoje šios nuostatos yra susijusios tik su dviem konkrečiais atvejais, t. y. laivų naftos cisternų arba įrenginių patalpų, kurios naudojamos automatiškai pumpuojant miltus į laivo triumą arba iš jo, stabilizavimu.

19 Tada Komisija teigia, kad svarbu skirti stabilizavimo sistemas ir gesinimo sistemas, nes daugelyje krovininių laivų įrengtos halonų sistemos priklauso antrajai kategorijai. Terminas „stabilizavimas“, Komisijos nuomone, reiškia „iš anksto numatytą, esant gaisro arba sprogimo pavojui, halono išsiskyrimą įrengtose vietose, kuriose gali kilti gaisras ir kurios yra pavojingos, su tokia koncentracija, kad aplinkui esantis oras negali daugiau palaikyti degimo“.

20 Taigi, kiek tai susiję su esančiais krovininiais laivais, būtiniausiu, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2037/2000 VII priedą, gali būti laikomas tik halonų 1301 ir 2402 naudojimas priešgaisrinėse sistemose, skirtose įrengtoms vietoms, kur gali susidaryti degūs skysčiai ir (arba) dujos, stabilizuoti, tai yra, jeigu jie naudojami sistemoje, kuriai veikiant halonai išsiskiria prieš degimo ar sprogimo pradžią aplinkoje, kur yra degimo arba sprogimo rizika, siekiant užkirsti tam kelią. Todėl Maltos Respublikos siūlomas šios būtiniausių naudojimo atvejų sąvokos aiškinimas, Komisijos nuomone, prieštarauja minėto priedo formuluotei.

21 Komisija priduria, kad pačios Maltos institucijos per ikiteisminę procedūrą pripažino, jog nurodytuose laivuose gaisrams gesinti yra naudojami halonai. Bet kuriuo atveju Maltos Respublika nepateikė jokios informacijos apie halonų naudojimo šiuose laivuose tikslą. Taigi, kadangi paprastai halonai krovininiuose laivuose nėra naudojami dėl stabilizavimo, šiems laivams nėra taikomos Reglamento Nr. 2037/2000 VII priede numatytos išimtys, susijusios su krovininiais laivais.

22 Galiausiai, siekdama atmesti Maltos Respublikos argumentą, susijusį su teisėtų lūkesčių, kuriuos turi turėti aptariamų laivų savininkai, apsaugos principu, Komisija teigia, kad nagrinėjamu atveju šis principas nebuvo pažeistas, nes ji ne tik niekada nesuteikė jokių garantijų, kaip teigia Maltos Respublika, bet ir nuolat gynė savo poziciją dėl to, kaip turi būti aiškinamas minėtas priedas, kiek tai susiję su būtiniausiais halonų naudojimo krovininiuose laivuose atvejais. Be to, kalbėdama apie finansinę

naštą, tenkančią aptariamų krovininių laivų savininkams ir frachtuotojams, Komisija pažymi, kad įrenginių, kuriuose yra halonų, eksploatacija šiuose laivuose turėjo būti nutraukta iki 2004 m. gegužės 1 d. ir kad dėl taikymo sunkumų, paaiškėjusių Sąjungos akto įgyvendinimo etapu, valstybė narė negali vienašališkai nevykdyti savo pareigų. Šiuo klausimu ji pateikia nuorodą į 1979 m. vasario 7 d. Sprendimą *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* (128/78, Rink. p. 419).

23 Maltos Respublika visų pirma nesutinka su tuo, kaip Komisija aiškina sąvoką „būtiniausi halono naudojimo atvejai“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 2037/2000 VII priedą. Ji teigia, kad šis naudojimas yra susijęs su patalpomis, kur yra mechanizmų, turinčių degimo variklį, mazutu šildomų katilų ar mazutu varomų įrenginių ir generatorių, krovinių siurblinėmis ir kitais panašiais iki 1994 m. spalio 1 d. pastatytų laivų skyriais. Šiuo atveju halonų naudojimą tokiose atitinkamų laivų „erdvėse“, Maltos Respublikos nuomone, apima sąvoka „būtiniausi naudojimo atvejai“, kaip ji suprantama pagal ši priedą.

24 Anot šios valstybės narės, Komisija pateikia tokį minėtos sąvokos aiškinimą, kuris prieštarauja aiškiai atitinkamų minėto priedo nuostatų, kurios suformuluotos plačiai, t. y. „įrengtoms vietoms, kuriose gali susidaryti degūs skysčiai ir (arba) dujos, stabilizuoti <...> esančiuose krovininiuose laivuose“, nenustatant kitų sąlygų, formuluotei.

25 Be to, Maltos Respublika nurodo, kad Komisijos daromas skirtumas tarp sąvokų „gesinimas“ ir „stabilizavimas“ Reglamente Nr. 2030/2000 neturi pagrindo ir yra dirbtinis. Gesinimo procesas iš esmės apima stabilizavimo procesą, visų pirma tuo atveju, kai naudojama ta pati medžiaga. Iš tiesų stabilizavimo ir gesinimo procesų skiriamoji riba dažnai kelia abejonių, nes naudojant halonus 1301 ir 2402 kovai su liepsnomis konkrečioje zonoje automatiškai stabilizuojamos šalia esančios zonos taip, kad jose nebūtų naujų gaisrų ir (arba) galimų sprogimų. Todėl stabilizavimas yra normali

gesinimo proceso pasekmė, kai naudojami tokie halonai. Anot Maltos Respublikos, halonai 1301 ir 2402 yra žinomi apsaugos nuo gaisrų sektoriuje dėl savo veiksmingumo tiek gesinant, tiek stabilizuojant, ir būtent dėl šio polivalentinio pobūdžio jie yra tokie patrauklūs ir santykinai nepakeičiami kaip priešgaisrinės medžiagos.

26 Galiausiai Maltos Respublika teigia, kad dėl Reglamento Nr. 2037/2000 VII priedo laivų savininkai turėjo teisėtų lūkesčių, kuriems gali būti padaryta įtaka Komisijos pateiktu subjektyviu šios nuostatos aiškinimu, visų pirma dėl to, kad toks aiškinimas apriboja minėtos nuostatos taikymo sritį ir prieštarauja jos formuluotei bei tikslui. Be to, šis aiškinimas taip pat prieštarauja teisinio saugumo principui.

27 Bet kuriuo atveju ši valstybė narė teigia, kad su Maltos vėliava plaukiojančių laivų, kuriuose dar yra įrengtos priešgaisrinės sistemos su halonais, skaičius mažėja. Dauguma šių laivų artėja prie eksploatavimo pabaigos, turint omenyje, kad dalis jų yra viengubo korpuso naftos tanklaiviai, kurių eksploatacija turi būti baigta vėliausiai iki 2010 m. pabaigos pagal taikytinas 1973 m. lapkričio 2 d. Londone pasirašytos tarptautinės konvencijos dėl teršimo iš laivų prevencijos, kuri buvo papildyta 1978 m. vasario 17 d. protokolu, ir 2002 m. vasario 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 417/2002 dėl dvigubo korpuso arba lygiaverčių dizaino reikalavimų greitesnio įvedimo viengubo korpuso naftos tanklaiviams ir dėl Tarybos reglamento (EB) Nr. 2978/94 panaikinimo (OL L 64, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 6 t., p. 64) nuostatas. Todėl reikalavimas, kad šių laivų savininkai nustotų naudoti minėtas sistemas jiems reikštų pernelyg sunkią ir neproporcingą naštą.

Teisingumo Teismo vertinimas

28 Iš pradžių reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 2037/2000 4 straipsnio 1 dalies c punkte nurodyta, jog laikantis šio straipsnio 4 ir 5 dalių halonus draudžiama pateikti į rinką ir naudoti.

29 Minėto straipsnio 4 dalies v punkte numatyta pareiga iki 2003 m. gruodžio 31 d. nutraukti priešgaisrinių sistemų ir gesintuvų, kuriuose yra halonų, eksploatavimą, išskyrus Reglamento Nr. 2037/2000 VII priede išvardytus naudojimo atvejus. Stojimo akte nesant kitokios nuostatos, ši pareiga, remiantis šio akto 2 straipsniu, Maltos Respublikai taikoma nuo jos stojimo į Europos Sąjungą 2004 m. gegužės 1 d.

30 Kartu aiškinant šias nuostatas matyti, kad nuo minėtos datos su Maltos vėliava plaukiojantiems laivams leidžiama naudoti tokias sistemas ir gesintuvus, tik jei šį naudojimą galima laikyti „būtiniausiu naudojimo atveju“, kaip tai suprantama pagal minėtą priedą.

31 Valstybė narė neginčija to, kad tam tikruose su Maltos vėliava plaukiojančiuose laivuose yra gesinimo sistemų, kuriose naudojami halonai. Tačiau ji teigia, kad naudojimas patenka į minėtą būtiniausių naudojimo atvejų sąvoką, ir nesutinka su Komisijos pateiktu siauru šios sąvokos aiškinimu.

32 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką vykstant procesui dėl įsipareigojimų neįvykdymo būtent Komisija turi įrodyti įsipareigojimų neįvykdymą ir pateikti Teisingumo Teismui reikiamus duomenis šiam įsipareigojimų neįvykdymui patikrinti, ir ji negali remtis kokiomis nors prielaidomis (žr., be kita ko,

2005 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-287/03, Rink. p. I-3761, 27 punktą ir 2010 m. birželio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-37/09, 28 punktą).

33 Konstatuotina, kad Komisijos pateiktas trečiųjų įtraukų, susijusių su Reglamento Nr. 2037/2000 VII priede numatytais būtiniausiais atitinkamai halono 1301 ir halono 2402 naudojimo atvejais, aiškinimas grindžiamas dviem argumentais. Pirma, daugelyje krovininių laivų įrengtos halonų sistemos yra gesinimo, o ne stabilizavimo sistemos. Antra, šios nuostatos taikomos tik dviems konkretiems halonų sistemų naudojimo dėl stabilizavimo atvejams, t. y. arba laivų naftos cisternose, arba įrenginių patalpose, kurios naudojamos automatiškai pumpuoti miltus į laivo triumą arba iš jo.

34 Tačiau tokio aiškinimo nepagrindžia nei minėto priedo nuostatos, nei kokios nors kitos Reglamento Nr. 2037/2000 nuostatos. Be to, šio reglamento konstatuojamosiose dalyse nėra jokios nuorodos į du Komisijos minėtus naudojimo atvejus.

35 Kita vertus, trečiosios įtraukos, susijusios su Reglamento Nr. 2037/2000 VII priede paminėtais atitinkamai halono 1301 ir halono 2402 naudojimo atvejais, yra suformuluotos plačiai, numatant jų naudojimą „kariniuose, naftos, dujų ir naftos chemijos sektoriuose bei esančiuose krovininiuose laivuose“.

36 Be to, minėtose nuostatose vartojamas žodžių junginys „įrengtoms vietoms stabilizuoti“ reiškia, kad aptariami šių halonų naudojimo atvejai yra numatyti erdvėse, kuriose yra asmenų, o tai gali apimti kitokius laivų tipus ar dalis, nei numatė Komisija.

37 Todėl net jeigu, kaip teigia Komisija, praktikoje halonai laivuose naudojami tik dviem konkrečiais jos paminėtais atvejais, jokia Reglamento Nr. 2037/2000 nuostata neleidžia daryti išvados, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino apriboti halonų naudojimą laivuose tais dviem konkrečiais atvejais.

38 Šiomis aplinkybėmis reikia pripažinti, kad Komisija neįrodė įsipareigojimų neįvykdymo, kuriuo kaltinama Maltos Respublika.

39 Todėl Komisijos ieškinys turi būti atmestas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

40 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Maltos Respublika prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Komisija pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Priteisti iš Europos Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.